

Nr 148.

Av herr **Utbult m. fl.**, *angående fiskerätten vid kusterna av Hallands samt Göteborgs och Bohus län.*

Alltsedan tillkomsten av 1766 års fiskeristadga har vår fiskerilagstiftning utmärkts av oklarhet i uppläggnings och otydligheter i föreskrifterna. Ideligen har detta givit anledningar till tvister och svårigheter för fiskets utövare liksom för andra därav berörda medborgargrupper. Upprepade framställningar ha gjorts om förtydliganden av föreskrifterna, men dessa ha mestadels lett till införande av nya tvetydigheter med ty åtföljande begreppsförvirring och för fiskets realiteter främmande diskussioner.

Anledningen härtill synes vara, att man i lagstiftningen gjort fiskerätten beroende av jordäganderätten på sätt, som vållat saltsjöfiskare stora svårigheter och i andra länder saknar motstycke.

Jorden är i sin egenskap av betesmark och åkerland ett oundgängligt livsvillkor för lantbrukaren. På samma sätt förhåller det sig med fiskevattnen för fiskaren. På sina håll i vårt land är fisket en binäring för lantbrukets utövare. På sådana ställen faller det sig naturligt, att rätten till fiskevattnen inordnas under jordäganderätten.

Annorstädes är det däremot så, att fisket är huvudnäringen, även om en del av dess utövare kan äga eller arrendera någon liten jordbit. Ofta är denna så liten, att den icke ens ger foder till en ko. Så förhåller det sig på större delen av vårt lands västkust. Såsom av 1943 års fiskerättskommittés undersökningar framgår, hyser denna kust, som utgör endast en sjundedel av hela rikets saltsjö kust, över 40 % av landets yrkesfiskare. Deras antal beräknas här uppgå till ca 6 000 å 7 000 man.

För denna medborgargrupp och för dem, som ha sin utkomst från förädlingen och avsättningen av fiskarens fångster, har det alltid framstått såsom en klar orättvisa, att fiskevattnen i lag skola förbehållas strändernas ägare. Denna orättvisa har med tiden kommit att framstå i allt grällare belysning sedan äganderätten till stränderna i stigande omfattning kommit att förvärfvas av sommargäster eller andra, som icke taga någon befattning med fisket, men till följd av lagens avfattning kunna bereda sig arbetsfri inkomst av detsamma.

Fiskare på västkusten hälsade därför med glädje fiskerättskommittés uppmärksammande av de ekonomiska, sociala och fångsttekniska förhållandenas betydelse för utformande av de regler, som böra gälla vid fiskevattnens utnyttjande. Med desto större besvikelse konstaterade de emellertid, att det härvid endast kom att stanna vid ansatser. I sitt förslag till fiskelag har kommittén nämligen även för västkustens del ansett sig höra fasthålla

vid de tidigare grundprinciperna, att fiskevattnen i lag tillerkännas strändernas ägare. En sådan princip, som må vara rimlig i inlandets vattendrag och sjöar samt vid kuster, där fisket är en binäring för lantbrukaren, framstår såsom en verklighetsfrämmande konstruktion på en kust, där fisket är huvudnäring och jorden utgör grundval endast för en binäring eller stränderna endast äro rekreationsplatser för semesterfirare.

Såsom Svenska västkustfiskarnas centralförbund i sitt remissyttrande av den 11 november 1947 i detalj visat, ha på västkusten sedan detta landskaps dansk-norska tid rådande lagprinciper om kustfiskets frihet kvarlevat i sedvana. Trots att fiskarbefolkningen sedan tillkomsten av 1766 års fiskeristadga för utövande av sin näring varit berövad stödet från skriven lag har den genom att de äldre lagprinciperna kvarlevat i den inhemska kustbefolkningens rättsmedvetande något så när ostört kunnat fortsätta sitt fiske.

Efter hand som folk från andra orter med en annan rättsuppfattning flyttat in och börjat kräva den rätt, som lagen tillagt dem, har emellertid en stigande rättsosäkerhet gjort sig gällande. I anledning härav har det för fiskarbefolkningen allt mer visat sig nödvändigt att i den skrivna lagen få klarare föreskrifter i närmare överensstämmelse med sedvanorna och fiskets driftsteknik. Detta gör sig gällande för de flesta här brukade fiskegrenar, men i all synnerhet i fråga om hummerfisket. Ännu så sent som fram till år 1928 var detta fiske liksom andra, enligt sedvanan och i praktiken, fritt, även om denna frihet med stöd av den skrivna lagens otydliga föreskrifter ifrågasatts av en del strandägare, som på så sätt funnit möjligheter att förskaffa sig särskilda förmåner.

Nämnda år tillkom emellertid för Vätte, Tanums och Kville häraders samt för Gullmars-, Bro- och Åbyfjordarna en förtydligande skärpning av lagen till strandägarnas förmån. För fiskarbefolkningen, som här huvudsakligen har sin utkomst av kustfisket, kom detta såsom ett allvarligt slag och såsom en bitter kränkning av vad denna befolkning kände såsom sin urgamla rätt. Denna motgång kom snart att kännas ännu tyngre, när det visade sig, att en del strandägare på så sätt bereddes möjligheter till arbetsfri inkomst och andra strandägare först deltog i hummerfångsten på de fiskevatten, som ännu voro fria, tills hummern i dessa uppfiskats och därefter fortsatte fisket vid sina fredade stränder. Detta är offentligen känt och erkänt av strandägare, som så förfarit.

Vid Skånes västra kust blev fisket åter fritt på 1930-talet. Såvitt känt är, ha härav inga allvarliga olägenheter förspotts. För Bohuslans och Hallands del, där kustbefolkningen i vida större utsträckning är beroende av fisket för sin utkomst, framstår det såsom oförklarligt, att fiskarbefolkningen här skall förmenas en rättighet, som dess yrkesbröder annorstädes kunna få åtnjuta.

Med hänvisning till det nu anförda samt vad fiskerättskommittén föreslagit beträffande hummerfisket och fisket i Skälderviken få vi hemställa,

att allt fiske vid kusterna av Hallands samt Göteborgs och Bohus län göres fritt för varje svensk medborgare.

Stockholm i januari 1948.

Birger Utbult.

W. Svensson.

Ernst V. Staxäng.

C. O. Carlsson.
